

KULTURPROJEKTET VERKA SOM ANDRA – ATT ÖKA DELAKTIGHET I KULTURLIVET FÖR MÄNNISKOR MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

BAKGRUND

Arbetet för att öka delaktigheten i kulturlivet för människor med funktionsnedsättning har varit den grundläggande drivkraften inom *VSA, Very Special Arts*, allt sedan organisationen grundades av Jane Kennedy Smith i USA 1974. VSA är en medlemsorganisation som arbetar för att stärka möjligheterna för människor med funktionsnedsättning att på jämlika villkor delta i kulturlivets många skiftande verksamheter. I Sverige har VSA funnits och verkat sedan 1988.

VSA-Sverige riktar sig till kulturutövare med olika typer av funktionsnedsättning. Verksamheten är inriktad mot alla typer av kulturella uttrycksformer och såväl amatörer som professionella utövare är välkomna som medlemmar. På så sätt har VSA blivit den kulturorganisation som personer med funktionsnedsättning naturligt ansluter sig till och är verksamma inom. VSA har också ett utmärkt samarbete med skilda handikapporganisationer i landet. Organisationen har sitt förbundskontor i Göteborg och är kanske därför starkast organiserad i Västsverige. Det finns dock arbetsgrupper och olika typer av samlade insatser även på andra håll, till exempel i Skåne och Stockholm.

Under 2008 avslutade VSA-Sverige ett treårigt projekt som har drivits med stöd från Allmänna Arvsfonden. Rampljus, som projektet har benämnts, blev mycket framgångsrikt. Viktiga delar av projektet kommer att leva vidare utan särskilt stöd, då dessa har inkorporerats i olika typer av ordinarie verksamhet. Det gäller bland annat följande tre grundläggande insatser som ingick i projektet:

- Portalen RAMPLJUS, som är ett hjälpmedel för både kulturarbetare med funktionsnedsättning och kommuner och andra aktörer på kulturområdet som vill orientera sig i funktionsnedsättningsperspektivet. Portalen lever vidare och hålls uppdaterad med hjälp av enskilda insatser, i första hand av kulturarbetare med egna funktionsnedsättningar.
- Högskolekursen *Kulturarbete och Funktionshinder*, som planerades och initierades inom ramen för RAMPLJUS kommer att levereras fortsättningsvis som en distanskurs vid Malmö högskola. Kursen fick genomgående bra kritik från de studerande, som i stor utsträckning bestod av antingen personer med funktionsnedsättning eller tjänstemän verksamma på kulturområdet i kommuner eller statliga verksamheter. Nästa kurstillfälle är höstterminen 2008. Kursen ges som en distanskurs och är därför öppen för sökande från hela landet. För första gången finns således en nationell högskolekurs som erbjuder möjligheter till kompetenshöjning för dem som verkar inom kultur- och handikappområdet och som finansieras genom det ordinarie högskolesystemet.
- Boken *RAMPLJUS – en kunskapsöversikt kring kulturarbete och funktionshinder*, av professor Stig Larsson med medarbetare, blir ett självklart läromedel i nämnda högskoleutbildning. Den kan också användas i många andra sammanhang, till exempel för att nå ökad kunskap för personer som är professionellt verksamma i olika

kulturverksamheter eller som arbetar med människor med funktionsnedsättning och sådana inom denna grupp som har särskilt intresse för kulturlivet.

I en mening har projektet Rampljus– och dess seminarieverksamhet – bidragit till att öka medvetenheten om behov av skilda insatser, inte minst kring förändrade attityder på området kulturliv och funktionsnedsättning. Upplevelsen och övertygelsen inom VSA är det nu finns en högre beredskap och vilja att diskutera frågor om möjligheterna för funktionsnedsatta människor att bli delaktiga i kulturlivet. Det gäller både bland kulturarbetare och tjänstemän inom kulturområdet på olika nivåer samt inte minst bland politiker på kommunal såväl som regional och nationell nivå. Sålunda har kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth besökt VSA:s nya verksamhetslokaler i Göteborg och där diskuterat olika angreppssätt för att öka medvetenheten om människor med funktionsnedsättning för att öka delaktigheten i kulturlivet. Kulturministern och företrädare för VSA har då likartade uppfattningar om önskvärdheten att få till stånd nya projekt. Projekt som fokuserar på strategiska insatser för att undanröja olika former av hinder som gör att människor med funktionsnedsättning i väsentliga avseenden hindras att delta aktivt i kulturlivet. **Föreliggande projektplan är ett initiativ i denna riktning.**

DELAKTIGHETEN PÅ OLIKA KULTURARENOR

Efter de tjugo år som VSA-Sverige har verkat för att skapa bättre villkor för personer med funktionsnedsättning att ta aktiv del i kulturlivet är det nu angeläget att ta nya steg för att förbättra integrationen på olika kulturområden. Föreliggande projekt är nyskapande ur flera perspektiv. Det är bland annat första gången som utgångspunkt tas i olika konstformer för att belysa hur förutsättningarna kan utvecklas för personer med skilda funktionsnedsättningar. Det är också första gången som en bred medveten satsning görs på bloggsfären i relation till kulturaktiviteter med och för funktionsnedsatta.

Projektet **Verka Som Andra** fokuserar på två områden som är av strategisk vikt för att satsa på ökad tillgång till och därmed delaktighet i kulturaktiviteter för människor med funktionsnedsättning. Det handlar dels om utveckling och utbildning, dels om aktiviteter som ökar möjligheterna för människor med funktionsnedsättning att aktivt delta i den kulturpolitiska debatten. Detta är inget som enkelt kan kommenderas fram, utan det förutsätter en hög grad av stimulerande aktiviteter bland funktionsnedsatta personer med intresse för kulturarbete, men också bland kulturarbetare och folkbildare.

Den senaste analysen av folkbildningens verksamhet, den så kallade SUFO 2, ger i en särskild bilaga, SOU 2003:108 skriven av professor Stig Larsson tillsammans med medarbetare, en översikt på temat *Folkbildning och Funktionshinder*. Här framgår att folkhögskolor och studieförbund spelar en avgörande roll för integrationen på kulturområdet. Man kan konstatera att under 2002 hade studieförbunden totalt 2,6 miljoner deltagare fördelat på 317 000 studiecirkel. Hur många av dessa deltagare som hade funktionsnedsättning finns ingen uppgift om. Däremot visar tillgänglig statistik att 9 % av alla cirkeldeltagare deltog i målgruppscirkel för personer med funktionsnedsättning. I dessa kan också personer som inte har funktionsnedsättning delta. Ofta är dock kategorierna tämligen entydiga, eftersom studieförbundens verksamhet i dessa avseenden ofta riktar sig till olika grupper (t ex inom kommunala omsorgsverksamheter) eller utformas i samarbete med olika handikappförbund. År 2002 utgjorde studieförbundens studiecirkel för funktionsnedsatta en stor del av deras samlade utbud. I Vuxenskolan var det hela 17 % och i många andra förbund som Sensus, ABF och Folkuniversitet var runt 7-8 % av studiecirkelverksamheten riktad till människor

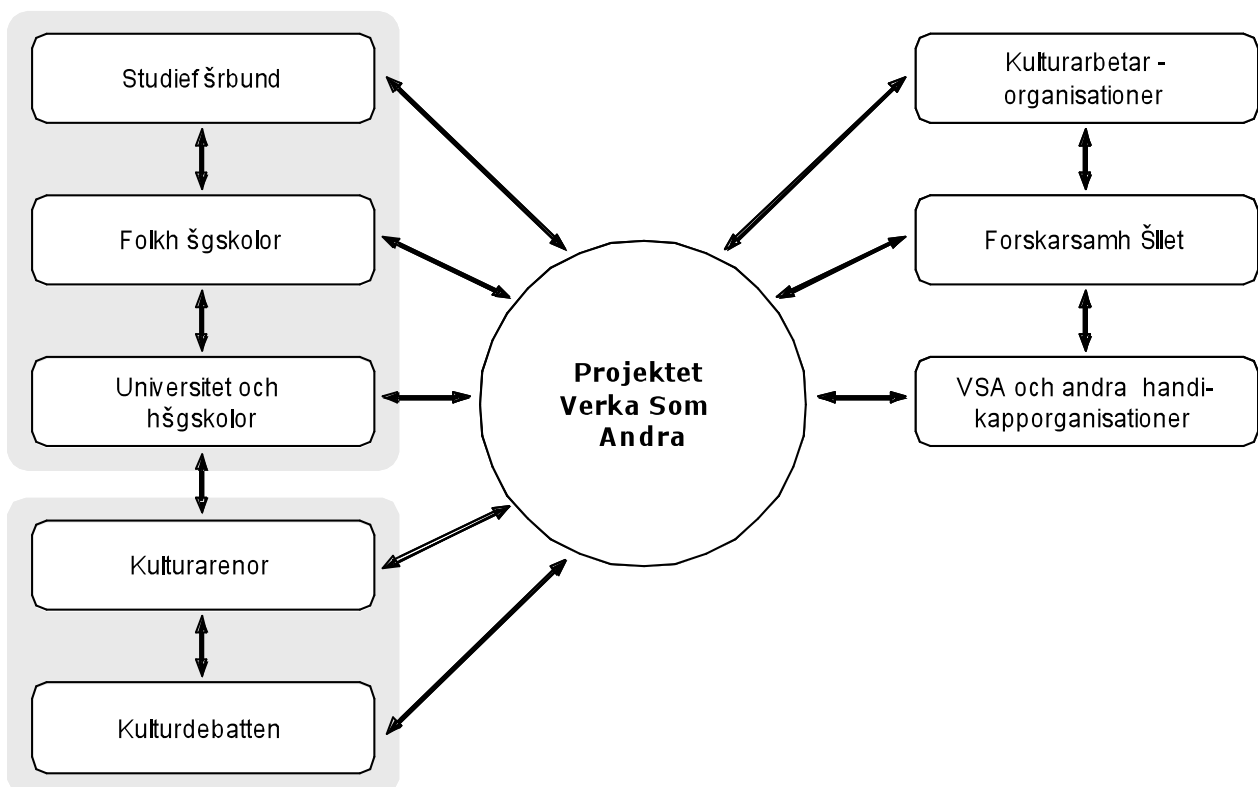
med funktionsnedsättning. Naturligtvis deltar en del av dem även i annan cirkelverksamhet än den riktade. Antalet är dock okänt då funktionsnedsättning inte registreras i sådana cirklar. Det är dock rimligt att anta att den vanliga cirkelverksamheten till minst en tiondel omfattar funktionsnedsatta.

Kunskapen om vad dessa verksamheter i praktiken betyder är begränsad. Det är möjligt – och troligt – att många av de riktade verksamheterna har skapat möjligheter att ta aktiv del av kulturlivet för många människor med funktionsnedsättning. I många fall har verksamheten löpt under flera år och i vissa fall har den till och med lett fram till etablerandet av reguljära verksamheter.

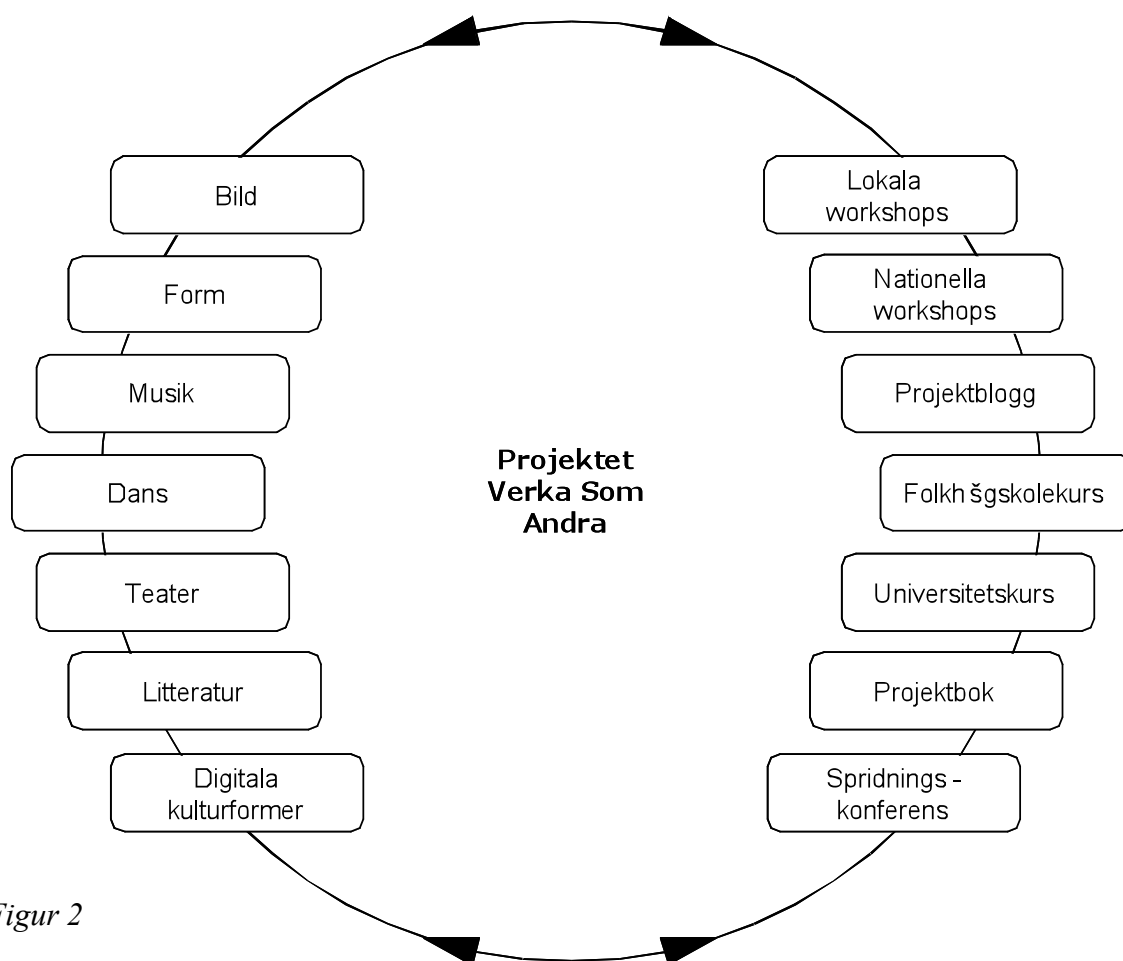
I figur 1 visas schematiskt dynamiken mellan de områden som projektet Verka Som Andra i första hand ska fokusera på. Det finns naturligtvis inga tydliga gränser mellan de olika områdena och ej heller mellan de sätt som de påverkar varandra. Sålunda är det ofta utövande konstnärer och kulturarbetare som verkar som ledare för de cirklar eller folkhögskole- och universitetskurser som har särskild relevans för projektverksamheten.

Figur 1

Schematisk bild av VSA-projektets målområden

Schematisk framställning av projektets verksamhet

Figur 2

ETT PROJEKT MED SPÄNNVIDD

Delaktighet i kulturlivet är centralt fokus för projektet Verka Som Andra.

Kulturell verksamhet kan ofta vara inkörspor till arbetslivet för grupper som befinner sig utanför. Deltagande i studieförbundens målgruppsrelaterade cirklar kan indirekt i viktiga avseenden – såsom social kompetens, förmåga att uttrycka sig eller hantera vissa hjälpmedel – också bidra till en ökad anställningsbarhet. I vissa fall kan kulturell verksamhet också leda direkt in i arbetslivet.

Projektet handlar i hög grad om att i praktiken omsätta tankegångarna bakom den nya internationella konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i Sverige. Sverige har ännu inte ratificerat denna men från regeringens sida finns en uttalad ambition att så ska ske före årsskiftet. Den bärande idén bakom konventionen formuleras i artikel 1 på följande sätt:

”Denna konventions syfte är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde”.

I en mening är det samma fundamentala tankegångar med de olika kulturella insatser som görs inom ramen för handikapprörelsen i allmänhet och för VSA i synnerhet. I princip är detta samma grundläggande tankegångar som de som gäller för handikapprörelsens olika kulturella insatser i allmänhet och för VSA:s i synnerhet. Emellertid är det specifikt artikel 30 i den nya konventionen som handlar om deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. Det första avsnittet i denna artikel handlar om tillgänglighet inom kulturlivets olika delar. Det andra momentet lyder:

”Konventionsstaterna skall vidta ändamålsenliga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga, inte endast i eget intresse utan även för samhällets berikande”.

Även om det planerade projektet har relevans på många av de områden som prioriteras inom Arvsfondens verksamhet är det möjligheter till **delaktighet i kulturlivet** som är projektets centrala uppgift och som mycket tydligt formuleras i citatet ovan. Delaktighet förutsätter olika insatser för att stimulera människor med funktionsnedsättning att verka inom kulturlivet på samma sätt som andra, dvs. att dela med sig av erfarenheter, kunskaper och kreativitet i mångskiftande former till samhället och vår kultur i stort.

Delaktighet i kulturlivet bland målgruppen människor med funktionsnedsättning är viktig också ur ett demokratiskt perspektiv. Det gäller inte minst att skapa bättre förutsättningar för att öka representationen av denna grupp bland förtroendevalda både på nationell, regional och kommunal nivå. Denna fråga har bland annat belysts i en särskild forskningsrapport inom ramen för lokaldemokratikommitténs utredning. I många avseenden är gränsen mellan politisk och kulturell verksamhet flytande. Det gäller kanske särskilt det aktiva deltagandet i samhälls- och kulturdebatten.

Emellertid finns en medvetenhet om att gapet emellan ideal och realitet är stort. Därför innehåller det ett antal konkreta insatser som var för sig men också samfällt bör kunna lämna ett signifikant bidrag till bättre förutsättningar för människor med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet.

PROJEKTETS OPERATIONELLA MÅL

Verka Som Andra är projektets preliminära beteckning, dels för att markera de aktiva och jämlika dimensionerna, dels för att anknyta till VSA. De övergripande projektmålen kan sammanfattas med formuleringarna i artikel 30 i den nya internationella konventionen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Efter en genomgång av vilka strategiska områden som bedöms vara mest effektiva att arbeta inom har projektets mål brutits ned i följande punkter:

- att öka närvaron av funktionsnedsättningsperspektiven i den allmänna kulturdebatten genom att förmå etablerade kulturarbetare att reflektera kring dessa
- att skapa ett forum inom den s.k. bloggsfären, där funktionsnedsättningsperspektiv kan mätas mot varandra och mot andra perspektiv i den kulturella debatten

- att öka den pedagogiska och didaktiska kompetensen inom varje kulturområde med anknytning inom folkbildningen
- att sprida denna kompetens brett via utbildningar på studieförbund såväl som på folkhögskole- och universitetsnivå.
- att skapa ett grundläggande läromedel om delaktighet i kulturlivet för personer med funktionsnedsättning avsedd i första hand för de som arbetar som ledare eller lärare inom konstnärlig och kulturell verksamhet
- att långsiktigt öka närvaron av och bidrag från människor med funktionsnedsättning inom kulturlivet i allmänhet och kulturdebatten i synnerhet.

Projektets olika aktiviteter är tänkta att både var för sig och tillsammans öka förutsättningarna för ett aktivt och reellt deltagande i kulturlivet av personer med funktionsnedsättning, inte bara som kulturkonsumenter utan framför allt som aktiva kulturutövare.

BESKRIVNING AV PROJEKTETS AKTIVITETER

Avsikten med de olika aktiviteterna är att de ska samverka för att processuellt stärka förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet på samma villkor som andra. De knyter ihop målområdena undervisning/utveckling genom studieförbund, folkhögskolor, universitet och högskola å ena sidan och aktiviteter i kulturdebatt och på kulturarenor å den andra. Denna nyskapande parallella satsning görs i syfte att mobilisera olika krafter och olika idéer som ömsesidigt kan stärka funktionsnedsattas deltagande i kulturutbildningar, på kulturarenor och i kulturdebatten.

I figur 2 visas schematiskt projektets olika aktiviteter och dess relationer till olika konstformer. Det kan påpekas att dessa definitivt inte alltid är renodlade och att gränsöverskridande i många avseenden kännetecknar kulturutvecklingen. Det gäller inte minst digitala kulturformer, som kan vara allt från traditionellt bildskapande genom den nya tekniken till nya interaktiva dramatiska dataspel. Funktionsnedsättningsperspektivet kan kanske dessutom bidra till förståelsen av både renodling och samverkan mellan de skilda kulturyttringarna. Det ömsesidiga samspelet mellan de olika aktiviteterna bedöms vara en viktig framgångsfaktor för projektet som helhet. Aktiviteterna som bildar basen för verksamheten ska i flera fall fortsätta långt efter projektidens slut. För samtliga aktiviteter gäller att resultatet kan utvärderas rent kvantitativt i termer av antal deltagare eller antal gjorda inlägg och bidrag i de olika verksamheterna. På sikt kan också vissa innehållsanalytiska studier göras för att visa hur delaktigheten i kulturlivet ökar för människor med funktionsnedsättning samt den roll som projektet då bedöms ha spelat.

LOKALA WORKSHOPS

Lokala workshops kommer i första hand att ha sin förankring i de olika studieförbundens cirkelverksamheter inom respektive kultur/konstform. Det är viktigt att notera att det inte endast är de målgruppsrelaterade studiecirkelarna som avses. Det gäller också att öka medvetenheten om integrationsperspektiven för människor med funktionsnedsättning inom studieförbundens vanliga kursverksamheter. Det är visserligen inte känt i vilken grad personer med funktionsnedsättning deltar i studieförbundens öppna cirklar med anknytning till de skilda konstnärliga områdena men man kan anta att en inte obetydlig del av deltagarna där

kan ha funktionsnedsättning. Studiecirkelverksamhet med konstnärlig inriktning är mycket viktig för människor med funktionsnedsättning oavsett om de deltar i målgruppsrelaterad verksamhet eller ej. Emellertid är kunskapen om de pedagogiska, didaktiska eller konstnärliga processerna som pågår i dessa verksamheter mycket ringa. Det saknas också erfarenhetsutbyte mellan ledarna – ofta aktiva konstnärer – för de skilda kurserna ur ett funktionsnedsättningsperspektiv. Det är också viktigt att söka relatera insatserna som de skilda studieförbunden gör inom detta område till andra insatser inom kulturområdet i allmänhet och för de som berör funktionsnedsatta i synnerhet.

Planen är att starta ett antal workshops för varje konstform. Dessa kommer företrädesvis att äga rum i Göteborg men andra orter kan också vara aktuella. Avsikten är att samla olika typer av företrädare såsom cirkelledare, administratörer vid studieförbunden och kulturarbetare med funktionsnedsättning inom respektive konstform (i allmänhet medlemmar i VSA) men också olika resurspersoner från exempelvis universitet eller högskolor. Lämpligt är att företrädare för olika kulturarbetarorganisationer eller aktiva konstnärer inom respektive uttrycksform också deltar.

Då dessa workshops är tänkta att vara begränsade till tio deltagare ska inbjudan i första hand gå till personer som kan förmodas bidra till att belysa frågeställningar av strategisk betydelse för projektet. Målsättningen är att under projektperioden genomföra högst fyra workshops per kulturområde. Projektet skulle därmed omfatta högst 28 arbetsinriktade träffar inom de sju konstformerna på lokal nivå.

Varje workshop planeras av projektmedarbetarna. Projektkoordinatören ansvarar för att samordna och bjuda in till träffarna. I förberedelsearbetet – inte minst att identifiera olika pedagogiska, didaktiska, konstnärliga och hälsomässiga dimensioner – medverkar professor Stig Larsson. Varje workshop dokumenteras i första hand genom ljudupptagningar, men också i vissa fall videoinspelningar. Dokumentationen kommer bland annat att utgöra en grund för arbetet med den bok kring delaktighet och kulturarbete, som kommer att utarbetas inom projektet. Denna kommer också att kunna utgöra ett underlag för arbetet med de kurser som planeras inom projektet.

NATIONELLA WORKSHOPS

I tillägg till lokal nivå är det också angeläget att genomföra nationella arbetsinriktade sammankomster med företrädare för riksorganisationer och institutioner inom respektive konstform. Dessutom är det önskvärt med en särskild workshop som fokuserar på gränsöverskridande och korsbefruktningsfrågor mellan de olika konstformerna ur ett funktionsnedsättningsperspektiv. Alltså planeras totalt åtta nationella sammankomster.

Dessa planeras till olika platser runt om i landet. Det är möjligt att flera av dem kommer att äga rum vid sådana folkhögskolor som har haft särskilda intressen inom respektive konstform. Avsikten är att begränsa antalet deltagare till maximalt femton och att genomföra varje workshop över en arbetsdag. Det kan dock innebära att vissa av deltagarna kommer att behöva övernattningsberoende på restid och resväg.

De nationella träffarna kräver betydande insatser för planering, genomförande och dokumentation. Projektkoordinatören och projektmedarbetaren ansvarar i väsentliga avseenden för detta arbete. Professor Stig Larsson finns kontinuerligt med som resursperson och leder varje nationell workshop. Detta bl. a. för att de strategiska delaktighetsfrågorna ska kunna

behandlas så att resultaten av dessa workshops kan utgöra gemensamt underlag för andra delar av projektet.

PROJEKTBLGGEN

Den kulturpolitiska debatten har i ökad utsträckning flyttats från tryckta media till Internet. Bloggar – förenklat debattsidor på Internet – har vuxit sig allt starkare som mediafora. Avsaknaden av funktionsnedsättningsperspektivet i den kulturpolitiska debatten är samtidigt påfallande.

För att få till stånd en förändring krävs framåtsyftande insatser. En sådan är att etablera en kontinuerlig blogg där kulturarbetare med funktionsnedsättning och andra kan ventilera och debattera olika perspektiv. I projektet *Verka Som Andra* ingår som en aktivitet att regelbundet (minst varannan vecka) bidra till bloggen med artiklar inom skilda ämnen samt ingångar eller perspektiv på temat kultur och funktionsnedsättning.

Då det är viktigt att vi som ansvarar för denna insats har en kultur- och handikappolitisk trovärdighet och förankring på den nationella nivån, kommer även professor Stig Larsson att engageras. Han har forskat och arbetat med VSA:s frågor och bland annat skrivit boken om kulturarbete och funktionshinder inom ramen för projektet *Rampljus*. Genom sin förankring både nationellt och internationellt samt med sina dokumenterade insatser bedömer VSA att han kommer att inspirera andra att offentligt börja diskutera kulturlivet ur ett funktionshinderperspektiv.

Avsikten är att *Verka Som Andra*-bloggen ska vara öppen för repliker och genmälen samtidigt som den också ska öppna upp för idéutbyte mellan människor med funktionsnedsättning. Tanken är att bloggen ska nå utanför ett snävare handikappområde till vidare cirklar in i den mera allmänna kulturdebatten. Målet kan enkelt formuleras som att personer med funktionsnedsättning ska delta i denna på samma villkor som andra. Bloggen bör ha en relativt god förutsättning att då utgöra ett första viktigt steg och fungera som både vägvisare och vägröjare.

Denna aktivitet ska inte ses isolerad, tvärtom. Genom *Verka Som Andra*-bloggen kan mycket av det arbete som sker i projektets workshops på både nationell och lokal nivå spridas bredare. Det är skäligt att anta att flera av workshopdeltagarna också kommer att bidra med inlägg och påverka innehållet i bloggen. Sannolikt kommer den också att befrukta och stimulera det kursutvecklingsarbete som avses ske inom ramen för projektet.

FOLKHÖGSKOLEKURS

Inom ramen för projektet ska minst en folkhögskolekurs med inriktning mot kulturarbete och funktionsnedsättning inplaneras. Avsikten är att utveckla en kurs med förankring i något av kulturområdena – från traditionellt måleri till arbete med digitala medier – såsom vi ovan beskrivit. Hur kursen gestaltas beror på olika omständigheter och processer som uppkommer under projektets gång. Emellertid är det inte tänkt att projektet ska finansiera utbildningen som sådan, endast idé- och planeringsarbetet. Det är dessutom tänkbart att man kan utveckla flera olika kurser inom ramen för projektet. Optimalt vore att väcka ett så stort intresse hos de folkhögskolor som med sin verksamhet ligger i frontlinjen inom respektive konstform att en kurs inom varje område kunde bli verklighet.

Under hela projektet planeras ett nära samarbete med folkhögskolor, särskilt sådana med stark förankring inom olika konstformer och/eller satsningar för olika grupper av människor med funktionsnedsättningar. Vilka folkhögskolor som kommer att ingå i samarbetet beror på en rad omständigheter. Glädjande är att många redan nu har uttryckt intresse av samverkan med VSA för att få kompetent stöd i arbetet att öka integrationen av människor med funktionsnedsättningar vid kurser inom kulturområdet.

Den kurs, eller de kurser, inom folkhögskolans ram som planeras inom projektet kommer i första hand att ha karaktären av så kallad kortkurs. Det är också möjligt att samarbetet med folkhögskolorna kommer att fästa uppmärksamheten på behovet av särskilt pedagogiska insatser för att öka antalet deltagare med funktionsnedsättning i de särskilda kvalificerade långkurser som många folkhögskolor ger och som ofta fungerar som förberedande utbildningar inför ansökningar till statliga konstnärliga utbildningar. Viktigt är att de satsningar som görs inom ramen för projektet kommer att fortleva efter projektiden.

UNIVERSITETSKURS

Under projektet kommer en kontinuerlig samverkan med universitet och högskolor såväl inom kultur- som inom funktionshinderområdet att ske. Professor Stig Larsson, Lunds universitet, kommer att leda denna samverkan. Från det tidigare projektet Rampljus har som nämnts, en särskild högskolekurs om femton poäng etablerats vid Malmö högskola som ett led av samverkan mellan VSA, Lunds universitet och Malmö högskola. Under detta arbete har ett kontaktnät etablerats med flera andra universitet och högskolor, inte minst de konstnärliga utbildningarna.

Ett mål för projektet är att de erfarenheter, kunskaper, idéutbyten och perspektiv som förmedlas främst genom projektets workshops, men även via projektbloggen, ska bidra till ökade förutsättningar för universitets- och högskoleutbildningar på området kultur och funktionsnedsättning. Projektet ska vara en inspirationskälla för att sådana ska komma till stånd.

Även här krävs ett kontinuerligt arbete för att ge stöd och råd åt de högskolor som vill anta utmaningen att erbjuda utbildningar på området. Såsom för folkhögskolorna behöver dessutom resurser avsättas för att planera kurserna.

Troligen kan en första kurs äga rum tidigast höstterminen 2011. Målet är att få till stånd en utbildning som är tillgänglig för sökande från hela landet. Därför kommer den troligen också att skapas som distansutbildning. Flera olika högskolemiljöer har preliminärt visat intresse för ett sådant arrangemang. Arbetet är emellertid långsiktigt och det bör noga övervägas hur kursen ska utformas med hänsyn till behoven av kompetenshöjning hos dem som arbetar med att långsiktigt förbättra förutsättningarna för människor med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet.

PROJEKTBOK

Verka Som Andra-projektet är unikt ur många perspektiv och de kunskaper och erfarenheter som samlas inom dess ram bör dokumenteras och spridas på ett sätt som gör dem beständiga långt efter projektiden. Ett av de bäst beprövade sätten är genom en tryckt projektbok, vilket inte utesluter att väsentliga delar också finns tillgängliga på Internet. Särskilt viktiga är rapporterna från lokala såväl som nationella workshops och innehållet i projektbloggen. Detta material bör dessutom till en del kunna bilda utgångspunkt för arbetet med en bok om

strategier för delaktighet i kulturlivet för människor med funktionsnedsättning. Till skillnad från projektet Rampljus kommer Verka Som Andra-projektet att ta utgångspunkt i olika konstformer. Rampljus tog sin utgångspunkt i olika funktionsnedsättningar. Båda perspektiven är naturligtvis nödvändiga i arbetet med att förbättra förutsättningarna för människor med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet. Såsom i både konstnärligt och vetenskapligt arbete är det processerna i projektet som blir avgörande för hur bokens innehåll kommer att gestaltas. Ansvaret att författa/redigera boken kommer att åvila professor Stig Larsson.

Boken är avsedd att fungera som ett läromedel i olika sammanhang, där personer med funktionshinder möter olika kulturella aktiviteter. Ett strategiskt område är därvidlag folkbildningens olika verksamheter. Det finns skäl att anta att boken kan nå en stor spridning i de lokala folkbildningssammanhangen, men också bland folkhögskolor i allmänhet och bland de som verkar inom kulturområdet eller som har särskilda satsningar mot grupper av personer med funktionshinder i synnerhet. Den är dessutom tänkt att användas som kurslitteratur både inom de planerade folkhögskole- som universitets/högskolekurserna.

SPRIDNINGSKONFERENS

Som en del i spridningen av resultaten från arbetet med projektet tror vi att det också behövs en särskild avslutningskonferens. Vid denna bör inbjudan om deltagande riktas till olika relevanta aktörer såväl inom kulturområdet som inom de olika verksamheter som arbetar med personer med funktionsnedsättning. Där bör det finnas en strävan efter att nå både företrädare för olika lokala som nationella aktörer. Projektet är ett nationellt projekt med inriktning på Sverige. Emellertid har det arbete som redan nu bedrivits inom svenska VSA rönt viss internationell uppmärksamhet. Det finns all anledning att anta att det arbete som kommer att göras inom ramen för detta planerade projekt också kommer att bli framgångsrikt och att man därför bör inbjuda ett antal internationella deltagare, som dock själva betalar sina resekostnader.

Vid spridningskonferensen bör naturligtvis också frågan om hur den internationella konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess påverkan på förutsättningarna för ökad delaktighet i kulturlivet att uppmärksammas.

LÅNGSIKTIGT ARBETE

Genom de sju aktiviteter, som ska skapas inom projektet, finns det förutsättningar att få till stånd sammanverkande processer som gör att de kan understödja varandra. De centrala målen är inriktade på kompetensutveckling genom att skapa nya fora så att skilda idéer inom området kultur och funktionshinder skall kunna brytas mot varandra. De kunskaper som kan utvecklas under projektet kommer dels att kontinuerligt spridas via blogginlägg, dels i form av en avslutande projektbok och slutligen genom en särskild spridningskonferens. Boken kommer att kunna användas som kurslitteratur för de utbildningar som planeras att genomföras och som ska kunna levereras utan vidare stöd åtskilliga år efter projektets avslutande. Bloggen bör också vid projektets slut vara så väletablerad, att den bara genom insatser av VSA:s organisation skall kunna leva ett självständigt liv.

ORGANISATION

Projektet kommer att knyta till sig en särskild Brukarpanel. I denna ingår representanter för aktiva kulturarbetare med funktionsnedsättning främst från VSA. Den definitiva sammansättningen av Brukarpanelen blir till en del beroende av implementeringsprocessen. Panelen bör tjäna som ett bollblank för de som direkt arbetar med projektet både ifråga om principiella metodiska, och administrativa frågor samt kring olika sätt att förankra och sprida projektets lärdomar. Brukarpanelen beräknas ha två sammanträden per år.

Det dagliga arbetet leds av projektkoordinatorn. För att minska sårbarheten och öka bredden i arbetet, planeras också en halvtidstjänst som projektmedarbetare. Med hänsyn till omfattningen av verksamheten kan de bägge som anställs inom projektet i en del fall alternera i vissa aktiviteter, ifall detta kan anses lämpligt.

En viktig roll för projektets verksamhet kommer också professor Stig Larsson, Lunds universitet att ha. Som en av landets ledande handikappforskare, som dessutom ägnat särskilt intresse åt integrationsperspektiven i relation till kulturlivet, kommer hans arbete att bidra till att kvalitetssäkra projektet. En formell styrgrupp där VSA:s ordförande, VSA:s verksamhetsansvarige, projektkoordinatorn, projektmedarbetaren, Stig Larsson och en av VSA särskild utsedd aktiv konstnär med funktionsnedsättning har regelbundna sammankomster för planering och uppföljning av verksamheten.

TIDPLAN

Efter det att VSA avslutat projektet Rampljus under våren har organisationens krafter inriktats mot att planera för att ett nytt projekt skall kunna planeras och realiseras med stöd av Allmänna arvsfonden. Det innebär att visst förberedelsearbete redan gjorts för att underlätta implementeringen av det nya projektet. Det är angeläget att igångsättningen av *Verka Som Andra* kan komma i gång så snart som möjligt så att de positiva processer som det förra projektet gett upphov till kan tillvaratas i det nya, även om projektet är vitt skilda i sina utgångspunkter och aktiviteter. Därför vore det önskvärt om projektet kunde komma igång vid årsskiftet

För att ett projekt som arbetar med den typ av innehåll, som planeras inom *Verka Som Andra* är det angeläget med ett långsiktigt arbete. Därför är tre år en önskvärd projektperiod. Det ställer dock stora krav på planering och framförhållning. Därför är arbetet efter en översiktlig tidsplan viktigt. Nedan följer en schematisk framställning av denna. Självklart löper de olika momenten in i varandra. Översikten är sålunda endast preliminär. Obs! Nedan presenterade tidplan är den reviderade versionen från februari 2010 och skiljer sig delvis från den initialt presenterade.

Tidplan
Verka som andra
reviderad februari 2010-02-03

<i>Typ av verksamhet</i>	<i>Tidpunkt</i>
2009	
Implementering av projektet	kvartal 3, 2009
Planering av lokala workshops Arbete med bloggteknologi Referensgruppsmöte 1 (Brukarpanelsmöte)	kvartal 3, 4, 2009
Uppstart Lokala workshops Arbete med bloggteknologi	kvartal 4, 2009
2010	
Lokala workshops Planering nationella workshops Inventering av folkhögskolor som partners Samverkan med kulturarbetareorganisationer Arbete med bloggteknologi Referensgruppsmöte 2 (Brukarpanelsmöte)	kvartal 1, 2010
Lokala workshops Den första nationella workshopen Samverkan med kulturarbetareorganisationer Arbete med olika kulturarenor inleds Uppstart av blogg	kvartal 2, 2010
Lokala workshops Nationella workshops Samverkan med kulturarbetareorganisationer Inventering av universitet som partners Direkt användning av projektbloggen Referensgruppsmöte 3 (Brukarpanelsmöte)	kvartal 3, 2010
Lokala workshops Nationella workshops Samverkan med kulturarbetareorganisationer Bloggen fungerar fullt ut	kvartal 4, 2010
2011	
Bloggverksamhet Sammanställning av dokumentation Planering folkhögskolekurs Planering universitetskurs Arbete med projektbok Referensgruppsmöte 4 (Brukarpanelsmöte)	kvartal 1, 2011

Avslutande lokala workshops

kvartal 2, 2011

Avslutande nationella workshops

kvartal 3, 2011

Projektbloggen infasas som en ordinarie verksamhet

Folkhögskolekurs anordnas

Universitetskurs anordnas

Avslutande referensgruppsmöte 5 (Brukarpanelsmöte)

Projektbok publiceras

kvartal 4, 2011

Spridningskonferens genomförs